

ENZOOTİK PNEUMONİLİ DANALARIN TİAMUTİN ile TEDAVİSİ

The Treatment of Enzootic Calf Pneumonia Wit Tiamutin

Veysi ASLAN¹

Summary : This investigation has been made in Konya from 1986 - 1987'in winter season on 50 calves with enzootic pneumonia. In investigation, the most affected calves in the infected herds were chosen.

Tiamutin was injected (1 ml/10 kg) intramuscularly to each infected calf for three consecutive days. All of the calves recovered by this treatment.

Özet : Bu araştırma 1986 - 1987 kış mevsiminde, Konya bölgesinde, Montafon ve Holştayn ırkı, 2 - 8 aylık ve enzootik pneumoni semptomlarını gösteren 50 baş dana üzerinde yapıldı.

Pneumonili danalar sistemik klinik kontrolden geçirildikten sonra her danaya üç gün süreyle %10'luk Tiamutin yağlı solusyonundan 1 cc/10 kg dozunda intramüsküler enjekte edildi. Tiamutin enjektabl solusyonu ile tedaviye alınan tüm danaların iyileştiği tesbit edildi.

Giriş

Danaların enzootik pnemumonisi, özellikle kış aylarında toplu olarak bir arada ve kapalı ahırlarda barındırılan 2 - 12 aylık danalarda görülen bulaşıcı, viral ve sekonder bakteriyel bronchopneumoni ile karakterize bir hastalıktır.

Etyoloji ve patogenezi yönünden çok kompleks bir hastalık olup, stres faktörleri, virüsler ve bakteriler hastalığın bulaşma ve yayılmasında önemli rol oynarlar.

Hastalığın enfeksiyöz etkenleri arasında başta Parainfluenza virusu (Pi - 3) olmak üzere Respiratuar sinsitial virus (RSV) Adeno virus, Reo virus, Rino virus, Herpes virus gibi virüsler ile pasteurilla'lar, coryne-

(1) Yrd. Doç. Dr., S. Ü. Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Bilim Dalı, Konya.

bacterium'lar, streptokok, stafilokok, mycoplazmalar ve E. coli gibi bakteriler sayılmaktadır (3, 4, 6, 7, 8).

Ani iklim değişiklikleri, hayvanların kalabalık olarak bir arada barındırılması, ahırların havasız, güneşsiz ve sıcak oluşu farklı yaş grubundaki danaların aynı ahırda bulundurulması ve kötü bakım beslenme şartları gibi stres faktörlerinin viral ve bakteriyal etkenlerle bir araya gelmesiyle hastalık aniden meydana gelir (1, 4, 5, 6, 7).

Enzootik pneumonili danaların çoğunda Pi - 3 virusu izole edilmiş ise de, virusun hastalığın oluşumunda tek başına sorumlu olmadığı bildirilmektedir (6, 7). Deneysel olarak Pi - 3 virusu ile enfekte edilen danalarda klinik semptomlar izlenmiş, hastalığın çoğunlukla subklinik seyrettiği ya da orta derecede klinik belirtiler gösterdiği ve bulaşma oranının %100 olmasına karşın ölüm oranının %5'ten düşük olduğu saptanmıştır (6, 7). Aynı hastalıkta izole edilen RSV'un çok öldürücü olduğu, morbidite oranının %100, mortalite oranının ise %30'a çıktığı, bakterilerle mix enfeksiyonlarda ölüm oranının %60'a kadar yükseldiği bildirilmektedir (6, 8). Respiratuar viral enfeksiyonların dünyada çok yaygın olduğu ve ekseriya sekonder enfeksiyonlara neden oldukları, RSV ile komplike bakteriel - mycoplazma enfeksiyonlarında meydana gelen ölümlerin tüm dana ölümlerinin %50'sini oluşturduğu ve ekonomik kaybın büyük olduğu kaydedilmektedir (6, 8).

Dana pneumonilerinin çoğunun klinik görünümleri aynıdır. Orta derecede ateş, öksürük, mukopurulent burun akıntısı, konjoktivitis, solunum ve kalp frekansında artışlar, askultasyonda apikal ve kardial lobların ventral kısımlarında sertleşmiş veziküler sesler, akciğerlerde bazen hemoraji ve ödemler, myocarditis, bazen encephalitis ve enteritis görülen en tipik bulgulardır.

Bakteriyel organizmalarla mix enfeksiyonlarda extensif hepatizasyon, karaciğerin çamurumsu ve kurşuni bir renk alması, encephalitis ve enteritis dikkati çeken semptomlardır. Hayvanların gelişmesinde gerilik, kilo kaybı ve yemden yararlanma nispetinde azalmalar görülür.

Hastalığın sağıtımında günümüze dek birçok ilaç denenmiş ve denenmektedir. Geniş spektrumlu antibiyotikler, sülfanamitler, antibiyotik kombinasyonları, antihistaminikler ve antienflamatuar steroidler önerilmektedir (1, 2, 3, 4, 5).

Bu çalışmada pneumonili danalarda Tiamutin solusyonu enjeksiyonları ile ne oranda sağıtım sağlanabileceği araştırıldı.

Materyal ve Metot

Bu araştırma 1986 - 1987 kiş sezonunda Konya y6resinde enzootik pnevmonili 30 baş Montofon ve 20 baş Holştayn dana 6zerinde yapıldı. Danalar ortalama 2 - 8 aylık ve hepside pnevmonili, besiye alınan erkek hayvanlardı.

Denemeye başlamadan 6nce t6m danalar klinik kontrolden ge6irildi ve hepsinin bronko - pnevmonili olduğu tesbit edildi. Tedavi s6resince ve tedavi sonrası deneme hayvanlarının g6nl6k kontrolleri yapıldı. Tedavi s6resinde hayvanların yem ve 6evre ile ilgileri genel durumları g6zlendi. Beden ısısı, solunum ve kalp frekansları, akciğer askultasyon ve perk6syon bulguları, burun akıntısı 6l66ld6, konjoktiva ve mukozalar muayene edildi.

Tedavi amacıyla her hayvana %10'luk Tiamutin yağlı solusyonundan 1 cc/10 kg dozunda intram6sk6ler yolla enjente edildi. Aynı doz 3 g6n s6reyle tekrarlandı.

Bulgular

Tedaviden 66 g6n sonra hayvanların hemen hepsinde bariz bir iyileşme g6zlendi. Bir hafta sonra ise hayvanların tamamen iyileştikleri, yeme ve i6eme isteklerinin arttığı, 6ks6r6k, burun akıntısı, hachara, sertleşmiş bronşial sesler gibi hastalık i6in spesifik olan belirtilerin kaybolduğu ve t6m hayvanların bu sağıtımla iyileştikleri tesbit edildi.

Tartışma

Enzootik pnevmoni olgularının tanı, prognoz ve tedavileri 6zerinde yıllardan beri 6alışmalar yapılagelmektedir. Hastalığın kontrol6 ve tedavisi 6zerinde yapılan yoğun 6alışmalara rağmen g6n6m6ze dek hastalığı tamamen kontrol altına alabilecek bir tedavi y6ntemi geliştirilmemiştir.

Hastalığın sağıtımında bir6ok antibiyotik, s6lfanamit ve bunların kombinasyonları ile antienflamatuar steroidler ve antihistaminikli ila6lar kimi araştırıcılarca kullanılmıştır (1, 2, 6, 7, 8).

Kimi araştırıcılar (4, 8), hastalıktan korunmak i6in stres fakt6rlerinin ortadan kaldırılması gereğini vurgulamaktadırlar.

Hastalıktan korunmak i6in stres fakt6rlerinin ortadan kaldırılması yanında viral ve bakteriyel kontaminasyonları 6nlemek, parainfluenza virusuna karşı hayvanları aşılamak ve bakteriyel enfeksiyonları 6nlemek amacıyla mutlaka antibiyotik ve s6lfanamit kombinasyonlarının kulla-

nılması gerekmektedir. Bu bakımdan gerek kimi viruslara ve mycoplasmalara karşı etkili oluşu, gerekse antibakteriyal etkisinden dolayı Tiamutin gibi yeni bir antibiyotikle hastalığın tedavi edilmesi uygun bulundu.

Danaların enzootik pneumonilerinin sağıtımında Tiamutin enjektabelle yağlı solusyonun son derece etkili olduğu, yurdumuzda veteriner hekimlik sahasında henüz kullanılmayan enjektabelle formunun üretilerek veteriner hekimlik ve hayvan sağlığı hizmetine sunulmasında büyük yararlar temin edileceği kanaatine varıldı.

Teşekkür

Araştırmada kullanılan Tiamutin'in temininde yardımlarını esirgemeyen Topkim İlaç Firmasına candan teşekkür ederim.

Kaynaklar

1. Aslan, V., ve Nizamlioğlu, M. (1985). Enzootik pneumonili danalarda ALP, Ca, inorganik P ve hastalığın Linkomisin+Gentamisin kombinasyonu ile sağıtım denemeleri üzerinde araştırmalar. S. Ü. Vet. Fak. Derg., 1, 35 - 41.
2. Aytağ, C. N. (1985). Topkim Sığırcılık Seminerleri, Eğitim Araştırma Çalışmaları Seri: 11 Topkim/İstanbul.
3. Blood, D. C., Radostitis, O. M., Henderson, J. A. (1983). «Veterinary Medicine.» Sixth edition, Bailliera - tinal.
4. Filion, L. G. and Wilson, P. J. (1984). The possible role of stres in the induction of pneumonic pasteurolosis. Canadian journal of Comparative Medicine, 48 (3) : 268 - 274.
5. Houphton, S. B. and Gourlay, R. N. (1984). Bacteria associated with calf pnumonia and their effect on gonotobiotic calves. Research in Veterinary Science, 37 (2) : 194 - 198.
6. Jones, G. E., Gilmour, J. S. Rae, A. G., Mclauchlan, M. and Nettleton, P. F. (1986). A review of experiments on the reproduction of chronic pneumonia in sheep by the use of pneumonic lung homogenate suspensions. Veterinary Bulletin, vol. 56. No: 4.
7. Merk and Co, inc, (1979). «The Merck Veterinary Manual».
8. Tavera, T. E. (1982). Pathology and bakteriology of calf pneumonia. Vet. Mexico, 18 (3) : 131 - 140.